



UNIVERSITÄTS-  
BIBLIOTHEK  
PADERBORN

**Jus Canonicvm R.P. Pavli Laymanni, Soc: Jesu Theologi, Et  
Olim In Alma Et Episcopali Academia Dilingana SS.  
Canonum Ordinarii Professoris**

**Laymann, Paul**

**Dilingæ, 1666**

Capitvlvm III. Contingit.

---

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62559](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62559)

fit, Ecclesiâque non afficiat. Ita notauit Gl. in c. 3. ver. eandem conventionem, de decimis, & dicitur infra hoc tit. c. de cetero, & c. veniens. Dummodò iure diœcesano tales portiones seu contractus prohibiti non sicut.

### CAPITVLVM III Contingit.

#### PARAPHRASIS.

Queritur, quid iuris sit, si Abbas, vel Prior Conuentualis in causa dubia coram Iudice ordinario, aut delegato, cum parte aduersaria transactionem fecit, sed Capitulum seu Conuentus eam reuocare velit. Resp. Alexander III. Si Abbas, aut Prior literas Capituli de rati habitatione habuit, id est, quòd Capitulum rata habere velit, quæ ille gesserit, tum transactionem reuocare non potest, quasi in eam non consenserit. Quod maximè verum est, si transactio aliquot annis (videl. quadriennio, quod Capitulo, si iactum fuit, ad petendam restitutionem in integrum conceditur) seruata est. Ita explicat Innocent. & Gl. ver. aliquot annis.

#### SVMMARYM.

1. Superior alicui causam, secundum iura decidenda, delegans, non auferit illi facultatem admitendi transactionem.
2. Licet Abbas etiâ solus in iudicio agere, & conueniri possit, non tamen potest transigere absque Capituli consensu, nisi super rebus, quarum alienatio ipsi permissa est.

**NOTANDVM I.** Si Superior controuersiam alicui deleget, vt eam secundum iura decidat, non auferit illi facultatem admittendi transactionem, vt etiam constat ex c. de cetero, hoc tit. Nam vniuersim loquendo, ad Iudicem pertinet, si fieri possit, partes ad concordiam reducere, iuxta c. vlt. hoc tit.

**NOTANDVM II.** Licet Abbas, etiam solus, iudicio agere, & conueniri possit (sal-

tem si causa valde grauis non sit) cum ad ipsum generalis, & libera administratio pertineat, vt dixi in c. edoceri, 21. de rescript. non tamen potest transigere absque Capituli consensu. Ita docet Gl. hic communiter recepta, ver. literas, Hostiensis in sum. hoc tit. §. Quis potest transigere, Innocent. Ioann. Andr. hic. Ratio est: Quia per transactionem deueniri solet ad alienationem: Ergo sicuti Prælatus res Ecclesiæ, absque Capituli consensu alienare non potest, ita neque super eis transigere, arg. reg. 84. in 6. *Cum quid vna via prohibetur alicui, ad id alia non debet admitti.*

Porro hinc sequitur, quòd Prælatus, v. g. Abbas in causa dubia absque Capituli consensu, transigere possit super rebus, quarum alienatio ipsi permissa est, videl. super rebus modicis, & parum vtilibus, vel super rebus mobilibus non pretiosis, aut quæ seruando seruari non possunt; Item, quòd transigere possit super immobilibus, aut mobilibus pretiosis &c. non ita vt ea perdat, sed vt ea, aliquâ datâ pecuniâ, retineantur, iuxta receptam doctrinam Gl. in l. nulli, 13. ff. de Transact. Abb. hic n. 3. & dixi l. 3. Th. mor. tr. 4. c. vlt. n. 4.

Deinde limitanda est tradita doctrina: Quòd Abbas in causa dubia cum legitimo Superioris sui consensu, transigere possit etiam alienando immobilia, si Conuentus generalem ac liberam ei potestatem fecit se rata habiturum, quæcunque in tali causa egerit. Ita colligitur ex hoc c. & tradit Gl. hic ver. literas, Imola n. 6. Bartolus in l. Procurator cui, 58. ff. de Procurator. Gl. in l. Si Procurator, 10. verb. plenam, C. eod. ait: Quòd Procurator ad agendum constitutus transigere possit, si habeat mandatum generale & liberum, non item, si habeat mandatum generale tantum, iuxta l. mandato, 60. ff. de Procuratoribus, & c. qui ad agendum, 4. de procur. in 6. Quare idem quoque de Prælatis Ecclesiarum, & quibuscunque administrationibus dicendum, si habeant literas generales ac plenas de rati habitatione, quòd omnia facere possint, etiam transigere, & alienare, sicuti si expressum & speciale

cialem consensum habeant; excepto quod donare nequeant, sicuti traditur in cit. l. Procurator cui, iun. rubr. & Gl. & videri potest Gl. in c. petitio, 9. ver. generales, ibid. Abb. de procurat.

## CAPITVLVM IV.

## Constitutus.

## PARAPHRASIS.

Inter Gasparem & Alexandrum Clericos controuersia erat super quadam Capella, quam ipsi per transactionem, fide inuicem data, finierunt. Sed cum Alexander transactione stare nollet, ad Pontificem causa deuenit, qui respondit; Huiusmodi transactionem continere speciem simoniae; quare eam in irritum reuocata, controuersiam inter dictos clericos secundum iura dirimendam esse.

## SUMMARIUM.

*Transactio proprie dicta super beneficio, seu iure beneficii, si propria auctoritate fiat, tanquam Simoniaca damnatur.*

**N**OTANDVM Vn. Transactio super beneficio, seu iure beneficii, si propria auctoritate fiat, tanquam simoniaca damnatur, vt hic, & in c. super eo, 7. hoc tit. & dixi lib. 4. tr. 10. c. vlt. n. 57. Intelligitur autem hoc, si sit proprie dicta transactio super causa beneficii dubia. Sin autem beneficii alicuius possessor liquidum in eo ius habeat, atque iniusto petitori pecuniam v. g. offerat, vt a vexatione desistat. simoniacus cenferi non potest: cum pecuniam non det pro iure beneficii acquirendo, aut stabiliendo, sed pro iniuria, seu vexatione redimenda, vt dixi cit. c. vlt. n. 22. Caeterum in externo foro praesumptio erit contra eum, qui ita transigit, vt proinde consultum non sit, tales pactiones inire, nisi notorium sit, quod alter iniuste vexare intendat.

Porro, vtrum Iudicis seu Superioris au-

thoritae transactio super lite beneficii fieri possit, dicitur hoc tit. c. super eo, 7. & dixi cit. c. vlt. n. 58. Denique dixi: Transactionem, tanquam simoniacam damnari; quia interdum non committitur simonia ex rei natura; sed solum ex Ecclesiastico iure, quo omnes pactiones circa beneficia, si propria auctoritate fiant, damnantur, tanquam simoniae speciem gerant. Verum eiusmodi non esse proprie peccata simoniae, tanquam probabilius docui in cit. c. vlt. n. 66. Quare aliqui existimant, nominatim Abb. hic, n. 3, non eisdem poenis subiectam esse simoniam, quibus alia proprie dicta simoniae peccata subiecta sunt: licet contrarium sentiat Gl. hic ver. audiatis, & alij, quos secutus sum cit. n. 66. dicto 2. & sumitur ex c. cum olim, 7. de rerum permutat.

## CAPITVLVM V.

## De caetero.

## PARAPHRASIS.

Cum duo Parochi Titius & Caius, super iure cuiusdam Capellae controuersia haberent, Titius impetratis literis Apostolicis ad Iudicem delegatum, coram eo transactionem fecit cum aduersario, absque diocesani consensu: quaeritur, an ea rata esse debeat. Respondet Alexander III. Si alioquin iuri contraria non sit, ab Episcopo improbari non posse; dummodo transactio ita fiat, vt qui in capella antea institutus erat, v. g. Titius, ius suum beneficiale retineat. Caeterum, si alteri Parochiae, cui aduersarius Caius praestit, absque Episcopali auctoritate census ex capella illa soluendus sit, is vitam Titij excedere non debet. Ita Hostiensis apud Imolam hic, col. 1.

## SUMMARIUM.

1. *Litigans super beneficio coram Iudice a Papa delegato transigere potest, etiam absque consensu Ordinarij, sine quo rati-*  
men